

{ koaderno } **Garazi Goia**

Ironia, eta emakumea galtzen

Atentzioa ematen didate egoera ironikoek eta azaleko kontraesanek. Japoniari buruzko hausnarketa bat egingo dut gaurkoan. Kultura eta eguneroko bizitzako hainbat bereizgarri urrutiko eta ezberdin bihurtzen dute; beste guztiaz bestelako bilakatzen duten hainbeste ezaugarri ditu, alegiazko etorkizun baten antzekoa. Kontrasteak erakartzen du hainbat jende. Ni neu ere bai. Munduko lurralde aurreratuenetako bat da, garapen teknologiko eta ekonomikoei dagokienez behintzat, eta gauzak hobetzeko duten grina benetan aipatzekoa da. Askotan, badirudi beraien agenda propioa dutela; beraiek bakarrik, beste inori laguntzarik eskatu gabe, aurrera egin nahi dutela ematen du. Testuinguru horretan ironikoa dena gizartean emakumeak izan duen rola izan da. Historikoki, tradizioetan iltzatuta dauden familien artean sortzen diren hierarkiak gailendu dira, beti aita edo gizonezko bat buru dutela. Emakumearen papera haurren zaintzara mugatuta zegoen edo beste la familien artean loturak sortzeko erabiltzen zituzten, beste familia edo tribuetako jendearekin ezkonduz. Erabili hitzaren aukeraketa apropos egindakoa izan da.

Gaur egun ere neurri handi batean antzeko jarrera eta dinamika nabarmentzen dira gizartean eta oraindik ere gizonezkoen menpe daude hainbeste esparru. Bertako marko politikoak ere ez du laguntzen; agintean dagoen alderdi kontserbadorea Bigarren Mundu Gerratik egon da boterean, eta oraindik ere politika atzerakoian oinarritzea dira hainbat erabaki eta lege. Laurogeigarren hamarkadan egin ziren mugimendu feministen saioak ere, gehienak beren horretan gelditu ziren eta oinarritzko eskubideak babestea baino ez dute lortu.

Amélie Nothomb idazleak "Stupeur et Tremblements" izenburuko eta autobiografia itxurako liburu batean eman zituen argitara Japonian emakumeak lan ingurune batean jasotzen dituen apalkuntza eta laidoak. Amélie protagonistak Yumimoto izeneko enpresan izandako lan esperientzia du kontagai liburuan, eta erreferentzia egin diedan muturreko hierarkizazioaren adierazle dira berari gertatzen zaizkion hainbat gorabehera. Kontabili-

tate lan batean hasi, handik fotokopiagailuaren kargu egitera bidaltzen dute eta azkenean komunak garbitzera. Arauak desafiatzeagatik. Berdintasuna adierazi nahiagatik. Emakumea izateagatik.

Emakumea izateaz gain, mendebaldekoa izateak ere ez dio laguntzen liburuko protagonistari eta gure gizartean zorionez normalizazio baten adierazgarri diren jarrerak ere kolokan jartzen dira; adibidez, iniziatiba hartzea eta erabakiak proposatzea; edozein langileren iritzia aintzat hartzea. Eta Japoniako gizarteko beste hainbat balio ere zalantzan jartzen dira liburuan. Emakumeen zorientasuna, adibidez. Horren isla Amélieren lankide baten deskribapena da: neska ederra da eta lanpostu ona dauka, baina mingostuta bizi da; oraindik ezkondu gabe egoteagatik lotsatuta bizi da eta bere ingurukoekin harremanak mugatzen dizkio. Izan ere,

Japonian historikoki, tradizioetan iltzatuta dauden familien artean sortzen diren hierarkiak gailendu dira, beti aita edo gizonezko bat buru dutela

emakumeak hogeita bost urteren inguruan ezkontzea "arau" bat da eta betetzen ez duena ez da "zorientsu".

Edozeini surrealista iruditzen zaizkion eszenak kontatzen dira liburuan, askotan komikoak ere badirenak. Baina hori da hain zuzen ironia, errealtateaz ari dela.

Japonian zerrenda ofizialetan erregistratuta dauden enpresetan, %2 baino gutxiago dira exekutibo postuetan dauden emakumeak. Konparaketa gisa Europan emakumeen %15 dira. Beste datu esanguratsu bat: Japonian haurrak dituzten emakumeen heren batek baino ez du lan egiten; Ingalaterran, AEBetan eta Alemanian, adibidez, %60ak eta Suedian %75ak. Duela urtebete Japoniako lehen ministroak eskaera bat egin zien enpresei, gutxienez emakume bat edukitzeko postu exekutiboetan. Emakume bat. Lehenengo pauso positibo bat dela pentsatzea beste erremediorik ez zaigu gelditzen. •

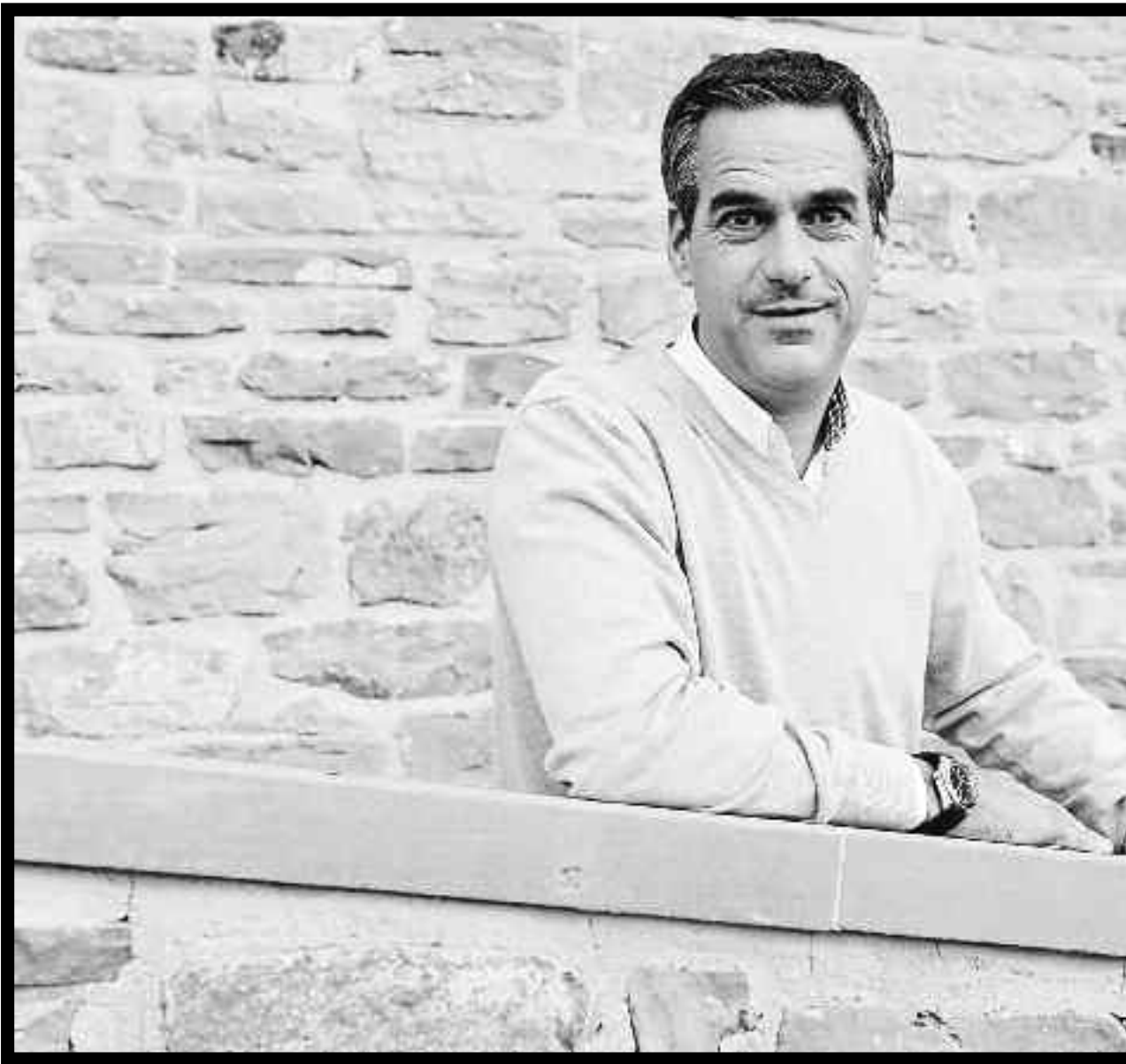
Nafarroako ikastolen lehendakari denetik euskal hezkuntzari bere lekua eta izaera ematen dihardu Pello Irujok. Eraso politikoen gainetik gure seme-alaben hezkuntza blindatu behar dela dio, eta honekin batera «ikastolen kideen arteko batasuna» oinarri-oinarrizkoak direla adierazi du «azterketa» gisara hartzen duen Nafarroa Oinezen bezperetan.

Hamar hilabete daramatzazu karguan, zein gogoz, zein asmoz hartu zenuen NIEko lehendakari izateko erronka?
Argi neukan aurrekoek egin dako lana eta jarritako inplikazioa oinarri-oinarrizkoak zirela. Gainera, ilusioz, baina karguak exijitzen duen erantzukizunez hartu nuen. Hortik abiatuta niretzat jomuga gure txikiak dira, ikastoletan ikasten ari diren eta ikasiko duten gure seme-alabak. Etorkizunera begirako espirituarekin sartu nintzen, betiere dagoenaren eta egin denaren esentzia galdu behar ez delarik. 'Ikastola' marka zein den argi daukat.

Zein da gaur egun NIEk bizi duen egoera?
Zenbaki hutsetan hitz eginda, Nafarroan 15 ikastola gara, 6.500 ikasletik gora, 610 profesional, eta, familiak 4.500 dira. 10.000 ikasle ohi dagoela esan dezakegu, faktoria bagina, beste horrenbeste euskaldun produzitu edo ekoitzi egin ditugu, Nafarroan, gizar-tean, Euskal Herrian. Esan nahi dudana da 10.000 euskaldun atera direla ikastoletatik, gure ibilbidean zehar. Hori datuei dagokienez. Egunez egun dauzkagun eginbeharrei begiratuta, ikastolen arteko harremanak sustatzea eta kudeatzea tokatzen zaigu. 15 ikastola dira, eta bakoitzak egoera propioa bizi du. Horregatik etorkizunera begira erronka polita daukagu, ikastolen etorkizuna gidatuko duen proiektua osatzen.

«Etorkizunera begirako espirituarekin sartu nintzen, betiere dagoenaren eta egin denaren esentzia galdu behar ez delarik. 'Ikastola' marka zein den argi daukat»

«Nafarroa oso desberdina da eta, beraz, ikastola bakoitzaren egoera desberdina da. Kokapenak gauzak markatu egiten ditu, bai sozialki, baita kulturalki ere»

Denbora honetan zein pauso eman dituzue?
Lehenik eta behin barne komunikazioa lantzeraz eta hobetzera ekin genion. Batez ere gainontzeko ikastolen elkarteekin. 2009tik, arrazoi desberdinengatik, NIE eta EHIren arteko harremana ez zen guztiz sana, eta hori hobetzeko asmoa genuen. Bestetik gure elkartearen barnean ere, oinarri komunikatiboa zuen arazo bat zegoen, gurasoen eta profesionalen artekoa. Bi kolektiboen artean haustura nabaria zen eta hori konpontzea ezinbestekoa genuen. Honetaz gain langileen hitzarmena zahar berritu beharra zegoen. Hiru horiek arazo nahiko zaharrak ziren

eta hilabete hauetan konponduz joan gara. Gauzak horrela, NIE eta EHI harremanak sendotu ditugu, eta langileen sindikatuekin harremanak sendotu ditugu eta behintzat orain *feedbacka* badaukagu. Gainera, urteak generamatzan ikastolek, gainontzeko zentro kontzertatuen antzera, dedukzioak lortu nahian, hau da, gure gurasoek PFEZa egiteko garaian dedukzioak edukitzea. Hauek, azken finean, kooperatibistak dira, eta diren heinean, euren eskubidea da horiek lortzea.

Eta, hezkuntzari dagokionez?
Hezkuntza arloan bi ardatz berritzailetan gabiltza murgilduta.

Argazkiak: Idoia ZABALETA | ARGAZKI PRESS

Bata etorkizuneko proiektua da eta bestea jada martxan dagoena. Etorkizunera begira NAIA proiektua abiatu dugu. 15 ikaslekin lan egingo dugu, eta jada gehiengoarekin bildu gara. Pedagogian, erlazionalean, kudeaketan, ekonomian eta aholkularitzan oinarritutako proiektua da. Momentuz ezin dut askoz gehiago esan, baina ikasleekin lan direna eta izango direna zehaztuko du. Daukagun onena eta eman dezakegun onena aterako duena. Federazioaren argia izango da, aurrera pausoa eta iparrorratza. Beste proiektua Nabarralderekin lortutako akordioa da. Nafar ondarea eta historia lantzen dituen elkarte hone-

kin, material didaktikoa eta ikastaro ofizial bat hitzartu ditugu. Ikastaroak unibertsitateko ikasleei, prestakuntza osagarria eskaintzeaz gain, kredituak lortzea ahalbidetuko die. Hauetaz gain, nola ez, ezin dugu Nafarroa Oinez ahaztu.

Zein da, oro har, ikastolen egoera?

Nafarroa oso desberdina da eta, beraz, ikastola bakoitzaren egoera desberdina da. Kokapenak gauzak markatu egiten ditu, bai sozialki, baita kulturalki ere. Euskararentzako eta euskaldun izateko, tamalez, oso leku desberdinak dira, eta ez da berdina Lesakan edo Tuteran. Gure ikasletan indar berdina jartzen dugu, eta metodo pedagogiko parekoak garatzen saiatzen gara. Gure curriculum propioa daukagu, eta legea betetzen dugu, nahiz eta legea ez den gure ardatza. Ekonomikoki eskola batzuk itoago daude, zenbait gasturi aurre egin behar dietelako, baita inbertsio gutxiago dutelako ere. Honek Vascuence-aren Legeak baldintzatzen du. Horregatik Oinezen %45 hegoalde partean kokatzen dira. Ez da kasualitatea ere, 15etik 6 ikastola eremu ez euskalduna delakoan egotea, izan ere hor behar da gehiago euskalduntzea. Legearen arabera ere desberdinak dira ikastola horiek. Hor dator gure eguneroko lana eta aldarria. Guk argi daukaguna da ikastola gure seme-alabak direla, ikasleak, eta guztia haiei begira egin behar dugula.

Hori al da ikastolen bandera?

Lehenengoa behintzat bai; hemen gaude gure seme-alabentzako. Baita eleaniztasuna eta baloreak ere. Hori da gure oinarria, hezkuntzarekin batera. Bigarrenik, baina maila berean, hizkuntza dago. Euskara eta euskal kultura. Gero, kooperatibismoa. Hizkuntza eta kultura kooperatibak gara. Gure eredu soziala da. Hamabost ikastolen artean, 100 aktibitate baino gehiago ditugu, 100 ekimen. Esan nahi dut eskola bakoitzak 4-5 egun dituela bere herrian edo eskualdean ospatzeko. Eki-

«Euskal hezkuntzari izaera politikoa eman nahi diote, gu gure seme-alaben etorkizunaz ari garen bitartean»

menak kalitatezkoak dira gehienak. Eta azken ikurra historikoa da, euskal hezkuntza, asmatu genuen, eta presio hori daukagu, ezin gara ataskatu, baina ezta ahaztu ere. Herri honetan hasi zen eta ezin dugu herria alde batera utzi. Gure seme-alabek etorkizuneko Nafarroa egingo dute, hobe bat, baloreetan oinarrituta eta sozialagoa.

Kanpora begira, zein da Nafarroako ikastolen egoera?

Hiru administrazioetan (Nafarroa, EAE eta Iparralde) dagoen eskola eredu bakarra da ikastolena. Curriculum eta material bera lantzen dugu, eta horrek indartzen gaitu. Hiru administrazioetan egonda oso desberdina da egoera. Baina ez nuke desberdintasun nabarmenik egin nahi. Bakoitzak gurea baitaukagu. Ezberdintasunak legalak eta ekonomikoak dira batez ere, eta hor administrazioen jarrerak zerkusia dauka; ezin da EAEkoen egoera Iparraldekoekin edo gurearekin konparatu. Dena den, aurrean estatu mailan lehen aldiz, Nafarroa ikastola batek ordezkatzeko du estatu mailako Kalitate Kongresuan.

Ikasturte hasiera honetan LOMCE izan da hizketagaietako bat, zein iritzi duzu?

Onartezina eta atzerakoia da. Eta sei ardatzetan oinarritzen naiz hori esateko: Lehena, kontsentsu faltarekin egina. Hezkuntza lege batek transbertsala izan behar du. Norabide guztietan osatua. Hitz egin behar da. Hezkuntza ez da lau urtetako kontua, bizi osorako kontua da. Garaietara moldatu behar da hezkuntza eta ez du alderdien lege bat izan behar. Hezkuntzarako lege aldaketak klase guztietara hedatzen dira, eta hori zorakeri hutsa da, gure seme-alabez hitz egiten ari gara. Bigarrena, hezkuntzarekin kontuz ibili behar da, hezkuntzak blindatuta egon behar luke. Alderdien lana hori da. Ezin da kanpaina politikorik onartu hezkuntzan. Hirugarrenez, eta edukiei dagokienez ere, edukiak ez dira onargarriak. Talde lana, teknologia,

PELLO
IRUJO

NAFARROAKO IKASTOLEN ELKARTEKO LEHENDAKARIA

Orain hamar bat hilabete hartu zuen Nafarroako Ikastolen Elkarteko (NIE) lehendakaritza. San Fermin Ikastolan ikasia, hortik datorkio ikastolen proiektuarekiko duen «mirespen eta sinesmena».

Josu GANUZA

«Hezkuntza ez da lau urtetako kontua, bizi osorako kontua da. Garaietara moldatu behar da hezkuntza eta ez du alderdien lege bat izan behar»

«Guretzat sorpresa handia izan zen 22 liburu horiek debekatzea. Ez da bidea, esan bezala, hezkuntzak blindatua egon beharko luke eraso politikoetatik»

globaltasuna... ezin dira landu. Konpetentzia horiek ezin dira landu, edukiak soilik onartzen ditu eta egun, haurrek konpetentziak behar dituzte. Laugarrenez, ikastolen izaera urratzen du. Euskara ez da ardatza, gure eredua ez da bateragarria. Bosgarren puntu bezala, kanpoko frogarik ez dugu onartzen. Kanpo frogak kontrolatzeko jarri dituzte, DBHn eta LHn. Ez dituzte ikasteko jarri, baizik eta kontrola emateko. Kontrol “de castigo” esaten dena. Kontrolak informazioa izan behar dute, ongi edo gaizki dagoena ikasteko. Eta azkenik, eskola porrota dauka helburu. Diskriminatu nahi du. Eta ez hezkuntza parekatu, edo eskura jarri.

Azken egunetan berriz Nafarroako Gobernuak liburu hainbat erretiratzeko hartutako erabakia dabil bolo-bolo.

Guretzat sorpresa handia izan zen 22 liburu horiek debekatzea.

Gure ustez ez da bidea. Ez dugu ulertzen. Esan bezala, hezkuntzak blindatua egon beharko luke eraso politikoetatik. Ez gaude ados gertatzen diren ekintzekin. Orain dela urte batzuk salaketa jarri eta galdu genuen. Bidea zaila da, zaila eta luzea. Gainera, indar handia eskatzen du. Harritzekoena da liburuaren kontuan ez daudela soilik euskal argitaletxeak sartuta, baita beste batzuk ere, adibidez Santillana. Eta gure kezka da euskara politizatzen dabiltzala, euskal kultura eta euskal ondarea. Adibidez, mapen kontuarekin hori gertatzen da. Herri baten kultura adierazpena da, ezin dugu esan euskara Errumaniar hitz egiten zela, hitz egin zenik ez badakigu, ez? Oso berri tristeak dira, baina guk jarraituko dugu bidea egiten, tristura eta desadostasunaren gainetik.

Zein aldarerekin hartzen duzu aurtengo Nafarroa Oinez?

Nafarroa Oinez guretzat azterketa bat bezalakoa da. Urtero zerbait geratzen da prestatu gabe eta bukaerarako beti zer edo zer geratzen da, baina beti urte osoa eskaintzen diogu. Izan, esan, gozan. Urriaren 19an guztiek joan behar dugu Zangozara. Ikastolen festa eta euskararen alde egiten den jaialdi handiena da. 1.500 boluntario egongo dira lanean. Aldarrikapen lekua da Euskaren Legeari ez esateko, LOMCeri ez esateko, liburuaren kontuari ez esateko. Ibilita eta lagunekin egonda, gure erantzuna positiboa da aurretik aipatutako oztopoei. Nafarroa guztiak ikusi behar du euskaren alde jende andana dagoela. Berri negatibo batzuk ahaztea une batzuez, eta erantzun potenteez erantzunda. Aurten Zangonzan, datorren urtean Baztanen, 2016an Lodosan eta Vianan eta 2017an Lesakan guztiok egon behar dugu.

Pertsonalki nola bizi duzu?

Lehendakari izanda beste modu batez biziko dut. Hemendik hara eramaten zaituzte. Lehengoa nahiago nuen, lagunekin eta familiarekin disfrutatzen nituenen. Orain beste perspektiba batez ikusten dut. Urtero pozik joan izan naiz, eta aurten ere bai, eguerditik aurrera libre izanen naizelako. Ilusioz hartzen ditut oinezak eta hori ez da aldatuko. Nik euskara ikastolan ikasi nuen, pentsa zer den hori Caracasetik etorritako ume batentzat. 81. urtean Altsasun bizi izan nuen lehenengoa, jendetza gogoratzen dut ordutik. Horregatik beti puntu erromantiko batekin ikusi izan dut. Erantzukizun kontua da Nafarroa Oinez, euskaren aldeko mugimendu potentea lortzeko. Eta lehendakari moduan, ikastolen mugimendua aldarrikatzea ahalbidetzen dit: hezkuntza soziala eta auzolana.

FEMINISMOAREN AZTARNA

Emakumeen borroka Basaurin itsatsita dago

📁 JENDARTEA / Nerea GOTI

Marienea Basauriko emakumeen etxeko hormak pegatez beteta daude. Emakumeen borroka eranskailuetan utzi duen aztarna jasotzen du bilduma batek. Memoria freskatzeko ariketa ederra da, baita belaunaldi berrientzako ere, duela ez asko dibortzioa ilegala zela edota, «pratika abortiboak» egotzita, emakumeak epaituak zirela egiaztatzeko.

Berdintasuna ez da helmuga, ibilbidea baizik». Horrela dio Basauriko Marienearen hormetan ez itsatsita, eskegita dagoen pegatina batek. Ondoan, beste mila pegatina inguru daude ikusgai, panel ezberdinetan. Erakusketak “Emakumeen borroka pegatinetan zehar” du izena eta Marienean jarraituko du ikusgai hilaren 31ra arte. «Ni obedecer, ni servir, ni callar. Egin dezagun iraultza feminista» irakur daiteke Bilboko Koordinadora Feministak sinatzen duen aspaldiko pegatina batean. «Ezetx diogunean, ez da» dio beste batek, «Ez isildu, ez izan konplizea», edota «Represaliada como todos, torturada como mujer» irakur daiteke beste batean. Berrogei urtetan emakumeen borroka sortutako hamaika lelo eta mezueta batzuk dira horiek.

Aldatu da estetika, eta kalitate grafikoa nabarmen hobetu da, baina bitxia da konprobatzea gai gehienek ez dutela indarrik galdu, edo beste era batean esanda: duela 40 urte botatako mezu batzuek gure egunekoak izaten jarraitzen dutela. Ikustea besterik ez dago, indarkeria sexista, abortua, erantzukidetasuna, sexu askatasuna... bezalako kontuen inguruan sortutako hausnarketak. Historiak pegatina formatua du kasu honetan, eta begi aurrean jartzen dizkigu lorpenak eta lortu beharrekoak.

Iñaki Sanchez (Santurtzi, 1966) da bildumaren egilea. Etxean gai ezberdinetako 30.000 pegatina inguru gordetzen du Pititako irrati san-

turtziarraren elastikoa jantzita daraman santurtziarrak. 14 urte zituenetik elikatu duen zaletasunak hartu duen tamainaren aurrean, toki bereziren bat aurkitu beharko duela onartzen du, baina ez da erreza, baldintza zehatz batzuk behar baititu kontserbazioa bermatzeko.

«Bikotekidearekin bizitzen joan nintzenean, amak zera esan zion neskalagunari: altxor bat eta pegatina bilduma bat daramatzazu», kontatzen du barreen artean.

Zaletasunak ezizen bat eman dio: Iñaki «Pegatas». Argitzen duenez, ez da inguru hurbilenekoek erabiltzen duten ezizena, baina hemendik eta handik jasotako pegatak Pititako Irratira heltzen ziren bakoitzean (eta asko izan dira), Iñaki-Pegatas jartzen zuen gutun-azalean. Horrela irabazi zuen abizen berria, eta horrela ezagutzen dute herri mugimendu, sindikatu eta alderdi politiko askotan.

Basaurin erakusten duena bilduma erraldoi horren zati bat baino ez da, eta onartzen du zati hori kutunetako bat duela. Argitzen duenez, emakumeen bo-

roken gertu sentitu da gaztetik. Sentsibiltate hori betidanik izan du eta ez da erraza izan rolak apurtzen gaztetik saiatu den bera bezalako mutil batentzat. «Bikotekidearekin bizitzen joan nintzenean etxeko lanak banatu genituen folio batean idatzita, gauza normal bat iruditu zitzaigun bioi, naturaltasunez egin genuen», azaltzen du.

Horren ondoan kokatzen du bere inguruan bizitakoa: Ezker aldean, industria giroko beste udalerrri batzuetan bezalaxe, borroka feministak presentzia handia izan duela herri mugimenduen ahotan, eta zenbait sindikatu eta alderdi politikoren mezueta. «Egizanen lana eza-gutu genuen Santurtzin», nabarmetzen du.

Eta ez da hurbiltasun horretan geratu. Santurtziko Gizon Ekimena taldeko partaidea da Sanchez. Gogoratzen duenez, hilketa matxista baten ostean sortu zen ekimen hau, berdintasunaren alde eta sexismoaren kontrako borrokan hausnarketa egiteko. Bide horretan jarraitzen dute, besteak beste, Marimatra-

ka herriko emakume taldearekin harremanetan.

AIZAN ETA EGIZAN

Pasilloetara itzulita, Elbira Zipitria eta Polixene Trabuduaren emakume iraultzaileen irudien artean dago erakusketaren zati bat, Sexu Informazio Bulegoaren ondoan. Basauriko emakumeen eta mugimendu feministaren gunea den Marienean zentzu berezi bat hartzen du erakusketak.

Euskal Herriko talde feministen pegatinekin osatzen dute erakusketaren atal bat. Aizan eta Egizan mugimenduek 1988tik 2001era zabalduetako lanak dau- de hor; Euskal Herriko Bilgune Feministak bere toki propioa ere badu, eta Bizkaiko Emakumeen Asanbleak, edota LKIr lotutako Emakume Askapen Mugimenduak. Arestian aipatutako taldeak sinatu duen pegatina bat seinalatzen du Sanchezek. «No hay liberación de la mujer sin revolución, ni revolución sin liberación de la mujer» dio.

Gogoratzen duenez, erakunde batzuek urtero pegatina bat editatzen dute tematika honekin,

Iñaki Sanchez, «Pegatas» goitizenarekin ezaguna ere badena, bere erakusketak agertzen Basauriko Marienean. Marisol RAMÍREZ | ARGAZKI PRESS

Euskal Herriko talde feministen pegatinekin osatzen dute erakusketaren atal kutunetako bat, eta horri egin diote lekua Basauriko emakume etxean. Marisol RAMÍREZ | ARGAZKI PRESS

CGTren kasuan, gaztelaniaz, katalanez eta euskaraz argitaratzen dituela azaldu digu. «Si nos tocan a una nos tocan a todas» dio hitz larrietan, sindikatu honek sinatutako lan batek.

Emakumeen aldarrikapenekin lotutako alderdi politiko, sindikatu eta gazte erakundeen lanak bildu ditu. Mujeres libertarias y de CNT sinadura ikusten dugu horietako zenbaitetan,

Estatuko lan batzuk ere badaude. Galiza, Catalunya, Gaztela, Andaluzia, Asturias eta Aragoikoak, besteak beste. Eta hurrunagora joanda, Chiapasekoak edota emakume iraniarren aldekoak aurki daitezke.

Íñaki Sanchezek kontatzen digunez, batzuetan gorriak ikusten ditu egileak identifikatzeko. Asko

ez daude sinatuta, beste asko oso ezagunak ez diren siglekin heltzen zaizkio eta horrek dokumentazio lan handia eskatzen du.

Sexismoaren aurkako eta berdintasunaren aldeko gizonen buruzko pegatak ere bildu ditu beste atal batean. «Ayudas o compartes» planteatzen du horietako batek.

ZAHARREN XARMA

Lan zaharrenak 70. hamarkada-koak dira. Erraz bereizten dira, koloreen inpresioa eta duten estetikatik. Horien artean, Dolores Ibarruriren argazkia duen batek arreata deitu digu urrunetik. PCEk sinatzen duen zuri-beltzeko erretrau hura Gallartan egin dako omenaldi batean argitaratu zutela azaldu du Sanchezek.

«Bikotekidearekin bizitzen joan nintzenean, amak zera esan zion neskalagunari: altxor bat eta pegatina bilduma bat daramatzazu», kontatzen du barreen artean

Gorriak ikusten ditu egileak identifikatzeko. Asko ez daude sinatuta, beste asko oso ezagunak ez diren siglekin heltzen zaizkio eta horrek dokumentazio lan handia eskatzen du

Lan batzuen adina gai berak islatzen du, dibortzioaren aldekoak kasu. «Anticonceptivos libres y gratis para no abortar y aborto libre para no morir» irakur daiteke urteak dituztenen arteko batean, eta oso gertu, «Amnistia para las mujeres procesadas por abortar» leloa nabarmentzen du zuri-beltzean dagoen beste batek. 70. hamarkadaren erdian praktika abortiboak egiteagatik Basaurin bertan atxilotuak izan ziren 11 emakumeren kasua gogorarazten du.

MUTURREKO ESKUINEKOAK

Panel batetik bestera izualdi ederra har dezake bisitariak «El aborto es el terrorismo legalizado» edota 90. hamarkadako «Esto no es un aborto» esaldiarekin umeki baten irudi handia azaltzen duena ikustean. Movimiento Católico Español-ek sinatzen du oso deigarria egiten den azken hau eta Santurtziko kaleetan agertu zela azaltzen du Sanchezek. Hauek bezalako leloak ikus daitezke emakumeen eskubideei buruzko pegatina kontserbadore eta sexistei eskainitako atal batean. Mugimendu horiek emakumeen borrokan harira ateratako mezuak dira, abortua edota dibortzioa bezalako gaiak direla eta.

Mezuek eta estetikak arreata deitzen dute. «Ez nazazu hil» esaten du abortoari buruz Iruñeko Bizitzaren Aldeko Komite batek zabaldutako ale batek; «Quien a aborto mata a eutanasia muere» irakur daiteke ondoko batean.

Sanchezek kontatzen duenaren arabera, balio berezia dute lortzeko oso zailak direlako. Editatzen dutenek ere badakite jakin-min handia sortzen dutela, eta batzuetan dirua eskatzen dute pegatinaren truke.

Komentatzen duenez, talde horiek ez dute egoitzarik Euskal Herrian, eta mezu horiek gutxitan ikusten dira gure kaleetan. Pegatina horiek lortzeko bere lanbideaz baliatu da. Sanchezek trenbidean egiten du lan, eta Valladolidera edota Madrilera egindako bidaietan ideologia horietako lokaletan aurkitu ditu pegatina hauetako batzuk.

Azalpen honek beste gai bat jarri du mahai gainean: zelan demontre lortzen dituzte mota honetako pegatak. Aurretik azaldu digu bildumagileak koordinatuta daudela, elkarren artean trukatzeko dituztela lan batzuk. Bestalde, ezin dute manifestaziorik galdu. Euren artean banatzen dute nor zein mobilizaziora joan behar duen, eta noizean behin ho-

rietako batean geratzen dira trukea egiteko.

Mobilizazioez gain, jaiak eta batez ere txosnaguneak eta gazetxeak dira bildumagileen benetako pagotxak. Hor materiala aurkitzen dute beti.

Beste batzuetan, egoitza zehatz batera jotzen dute hau edo bestea lortzeko. Arazoa da ultrasikuineko egoitza batera jo behar dutenean. «Aurkeztu behar zara estetika zehatz batekin, susmorik ez altxatzeko», dio. «Batzuetan belarritakoa kendu eta egoki ikus dezaketen itxura batekin sartzen zara, bilatzen duzuna eskatu eta ahalik eta lasterrren alde egitea» da plana, kontatzen duenez. «Horrelako lokal batean atea zabaldu zidana uniforme zantzita agertu zen. Ez dakit zer uniforme zen, baina naziena iruditu zitzaidan; orduan eskatutakoa jaso nuen eta ziztu bizian irten nintzen», gogoratzen du oraindik hotzikara begietan islatuta. Eta ale berriak lortzeko ahaleginetan, Madrilan aurkeztu zen 20N batean, Ynestrillasen mitin batean. Aurten Santiagora egin zuen bidaia uztailearen 25ean, Galizaren egunean. 15Mko mugimendua eta, orain, Katalunia eranskailu sortzaile handiak dira.

«Formalismotik at, arau hauslea da egungo iruditegia»

Hilabete honetan bertan hitzordu garrantzitsu bat izan dute bildumagileek Villabonan. Bertan, 20 bat lagun biltzen dira eta bildutako azken pegatinak aztertzen dituzte. Elkarrekin errazagoa da batzuk kokatzea eta informazioa trukatzeko. Nabarmentzen duenez, mundu honetan internet izan da benetako iraultza, bai aleak lortzeko orduan, bai informazioa lortzekoan. Izan ere, dituen 30.000 pegatinekin batera hamaika dokumentu, idatzi, fanzin eta eskuorri gordetzen joan da, hain zuzen ere, beharrezko dokumentazioa egin ahal izateko. Orain, Lazkao beneditarren artxiboarekin kontaktuan dago horietako lan batzuk hara bideratzeko.

Orain Basaurin erakusten ditu emakumeen borroken pegatinak, hortik Ermura joango da eta handik Anoetara. Azaroaren 25a gertu dago, material iturri bat izango da pegata bildumagileentzat, eta emakumeen borroken historiaren beste orrialde bat, pegata formatuan bada ere.

Itziar Bastarrika Madinabeitia argazkilaria da, baita bideogintzan aritua ere. Irudiaren gaineko ikastaro dezente eskaintzen ditu; asteotan, baina, esperimentu berri batekin dabil Arrasateko Emakume Txokoan: Iruditegi, (merchandising) feminista berria sortzen. Ikastaroaren izenak eragin digun jakin-mina asetzeko asmoz oñatiarrarengana jo dugu.

Zein da ikastaroaren helburua?

Iruditegi feminista berria sortzea da helburua. Mod-modan dagoen Do it yourself korronea jarraitzea, azken finean. Oso talde polita osatu dugu 8 emakumek, oso animosoak denak, zer edo zer aterako da hortik. Tailerraren xedea da buruan izan dezakegun horri bidea eman, formatu bat eman, –murala, pegatinak, txapak ala auskalo– eta hura zabaldu eta barreiatzea.

Lokalizatzeaz ere aritzen zara.

Egiten dugun hori gure testuinguruan txertatu nahiko nuke. Bestelako erreferentziei muzin egin gabe, gureak aurkitu ala asmatu nahiko nituzke. Askotan ingelesezko leloak euskaratzen ditugu, baina, seguru ikerketa txiki bat eginda gure inguruan badaudela emakumeek esandako esaldi borobilak ere. Eta ez badaude, asma ditzakegu.

Asko aldatu da iruditegia?

ITZIAR MADINABEITIA

Iruditegi feministak sekulako garapena izan du azken 5 urteetan. Orokorraren denean eman da, formalismotik haratago doa, arau hauslea da. Denetarik dago, hala ere, tradizionalak oraindik badirau. Lehen ez ginen horren abilak guk geuk sortutako irudiak erabiltzeko, kamisetak, txapak... azken urteetan baina iraultza handia eman da. Uda honetan Ondarroako jaietan agertu diren pintadek, adibidez, zeresana piztu

dute. Pankartek ere aldea dute lehengoekin.

Sormenari lekua egiteak onurak ekarri ditu?

Bai, noski. Aberastu da eta gerturatu du. Sormen horri bidea egiteak, jendea gehiago erakartzeaz gainera, satisfazio handiagoa ematen dio egiten aritzen denari. Ni, adibidez, feminismora hurbildu nintzen, lelo asko urrun, eta nire garaiko aldarrikapenatarako leloak faltan sentitzen nituen. Sormenak hutsune bat bete du, eta, gainera, betegarriagoa egiten du esperientzia bera. oihana.llorente@gaur8.info

Mezulariak

Amaia Agirre

Whatsappak mundua mugitu dezakeela sinestea zaila gertatzen da, baina ingurua kaltetu dezakeela egia ukalezina da. Gero eta arriskutsuago eta kaltegarriago bihurtzen ari da jendea mintzea eta ingurua kakaztea baino zeregin hoberik ez dutenen eskuetan. Ustetzez karaktere batzuen bilduma baino ez den mezu batek minutu bakar batean desitxura dezake gure irudia. Lehen bide bazterreko kontrolei nien izua, baina gaur egun beldur handiagoa eragiten didate bide bazterrean utz zaitzaketen kontrolatzaileen asperdurak. Asperdurak idaztera daramatza. Sortzera eta asmatzera. Sekula idazle izango ez diren protagonista narratzaileak.

Baina zer gara waxapa gabe? Nor gara waxaparen jabe? Amorrua sentitzen dut etxetik mugikorrik gabe atera naizen egunetan umezurtz eta bakarrik sentitzeko arriskuan egon naizelako. Pena ematen dit taberna edo jate-txe batean dauden bi lagunek konpainiarik onena mugikorra izateak. Ordaintzen ez duten afaltiarrez osatuta daude mahai gainak. Euren kasa ez dira lekuz mugitzen, baina mugikorrak dira. Argitsuak dira, azkarrak, leialak. Gure barruei, eskuei eta buruei jaten ematen diete. Eurek gu ez, baina guk behar ditugu. Eta parekoei galdegitera edo kontatzera ausartu ez garena eurei esker jakinaraziko dugu. Gure salbazioa dira. Gure lotsa eta ezezko beldur denen aterpe. Horrelakorik! Haurren esku uztea ez omen da egokia, baina gure esku ahurretan ez daitezela falta!

Detektibe bihurtu gaitu bere funtzionamenduak, eta jarraitzaile gupidagabe erabilerak. Batzuentzat lanari aurea hartzeko modua izan daiteke aldi berean denei

mezu bat bidaltzeko aukera. Beste batzuei, ordea, atzeko lana egiteko tresna irudituko zaie.

Nekatu naiz mezuak birbidaltzen. Saladari lanak eta bozgorailu zerbitzua doan egiteak onura zekarrela zirudien, baina ez da hala. Milaka lagun mugikorretara iritsitako mezu biharamunean gezurtatzen aritu beharra gogorra da, edukia mingarria eta hunkigarria denean bereziki. Botoi bat sakatzeak mundu erdia suntsi dezakeela entzun izan da maiz, baina su pizte honetan ez dago estatuen arteko gatazkarik. Eraikitzen ari garen gizarte anker honen arma berriak dira. Botoi bati eman eta gezur bat zabal dezakezu zure kontaktu guztien artean. Kontakizun interesatu eta maltzur batek tsunamia eragin dezake, eta zabalkunde azkarrak azpian harrapa zaitzake.

Oraindik ere begietara begira egindako aitortzak maite ditut. Eskua luzatuta eskaintzen diren laguntzak. Eta ez begia ateratzera ino esku bakar batekin aktiba daitezkeen lagin hutsak. •

Koldo Salinas maisu txokolategilea istear den Brasil gozotegian. Jon URBE | ARGAZKI PRESS

infraganti

KOLDO SALINAS

Txokolatea gozamen eta arte bihurtzen artista da Koldo Salinas. Berrikuntza eta sormena nahastuz, ehun bonboi mota baino gehiago egiteko gai den maisu txokolategilea da eta horren lekuko dira eskuratutako sariak. Erretiroa hartu berri du, eta, txokolategintzaren faktoria izan duen Brasil gozotegia pertsianak jaistear da.

Brasil gozodendak bere txokolate iturriaren azken tantak begien bistan ditu. Azken orduan lekukotza hartuko duen nor edo nor agertzen ez bada behintzat, datorren abenduaren 31n botako ditu pertsianak Irungo gozodenda ospetsuak. Haiekin itxiko da ere Koldo Salinas (Irun, 1949)

maisu txokolategilearen ibilbide oparoa. Usain tropikala du izenak; gozoa da, baina, Brasilen eskaintza. Esperimentazio eta berrikuntzaren emaitza izan dira erakuslehoan, txukun eta polit, hamarkada luzeetan agertu diren hamaika zapore eta koloretako gozoak. Denen gozamena. Horixe izan du xede Koldo Salinasek, eta,

guztion poltsikorako lan egiten ahalegintzeaz gainera, gozotegiko atea zabal-zabalik mantentzen esfortzu berezia egin du hamarkada luze hauetan. «Aitzinako txokolategiak zuten seriosotasuna gal zezaten saiatu gara etengabe. Eliza modukoak ziren, isiltasuna nagusi eta soilik jende *chic-a* sartzen zen bertara. Brasilen, behintzat, txokolategintza herriratzea lortu dugu,

edonor sartzen da hemen eta guk, maila batean bada ere, gure ametsa betetzea lortu dugu», dio pozarren.

DASTAMENA ETA IKUSMENA LAGUN

Elikagai gozoa arte bihurtzen artista da Salinas eta, sormena eta imajinazioa lagun, ehun bonboi mota baino gehiago egiteko gai da. Miniaturazko gutziak Salinasen burmuinean dantzan diharduten formulak dira. Eta formula egokia topatu arte esperimentazioa du bide. Dastamenak gidatzen du txango horretan, baina baita ikusmenak ere. Izan ere, azkenaldian, koloreak ere hartu ditu bidaide. Japoniatik dator koloreek bonboietan izan ditzaketen aplikazioak aztertzeke joera, eta, Euskal Herriko txokolategi ospetsu honek segida eman nahi izan dio. «Bartzelonako gozogile batek erakutsi zidan bidea: koloreak modako dendetan ikasi behar dituzu», dio bere sekretua aditzera emanez. Aholkua jarraitu eta maiz ikusi dezakegu Salinas Gipuzkoako hiriburuko

kaletxoetan moda erakusleioak zelatatzen. Kolore eta zapore eztanda horren azken obra Yuzuko bonboia da, Japoniatik bertatik ekarritako limoiez egindako gutzia gozoa.

1949an ireki zituen atea Irungo erdialdean kokatutako negozioak. Kafetegia ere bazen orduan, eta gozogintzarako tailerra zuen. Koldoren aita bertan aurkitu zuen lana, eta lantegi arduradun izan ostean, negozioaren jabe egin zen 1958. urtean. Ordutik Salinas familiak gozotegia. Aurten arte. Koldo erretiroa hartuta dago dagoeneko, eta haren emazte Soledad Agirrek gidatuko ditu karrera luze honen azken metroak.

Elgorriagako fabrikak zipriztintzen zuen txokolate usainak busti zuen bere haurtzaroa. Gozogintzarekiko harremana estutu zen zazpi urte bete eta gurasoek Brasilen jabe egin zirenean. 1977. urtean are sakonagoa egin zen lotura, Koldok eta Soledadek hartu baitzuten negozioaren gidaritza. Dilema gogorrari aurre

egin beharrean zegoen Koldo 28 urte zituela: Euskadiko Kutxan lanpostua atera berritan, lan finko eta seguruari eutsi ala hil berria zuen aitaren negozioa hartu. Denborak aurrera egin badu ere, ez du ahanzi istant hura: «Amnistiaren astea zen, Jesus Maria Zabala hil zuten Hondarribian eta ni gestoretan nenbilen. Nire bizitzan beti gertatzen dira halakoak, gauzek elkartu eta eztanda egiten dute».

TREBATZEKO GRINA

Aitaren ondoan ikasitakoa praktikan jartzen hasi zela, bere ibilbidean erabakigarria izango zen Junkal Cuevas ezagutu zuen. Biarritzko Dodin txokolategian bonboiak eskuz bainatzen urteak eman zituen Cuevasek eta erretiroa hartuta Irunera itzulia zen. 1981. urteko lehen eguna omen zen Brasileratu sartu, gozoak erosi eta trukean bere jakintzak eskaini zituenean. Salinasek gogoan iltzatuta du egun hura, baita ondorengoak ere, Ipar Euskal Herriko kultura eta tradizioarekin begiak ireki baitzizkion-eta Cuevasek. Urtebetez astean hirutan musu truk aritzen ziren Cuevas eta Salina lantegian.

Bidasoaren hegoaldean bizi zen egoera, baina, oso bestelakoa zen. Gerraondo luzea izan zen eta azukrea luxua zen gehienentzat. Estatu espainoletik etorritakoekin Irun abiadura bizian hazten joan zen arren, behar bizia zegoen. «Maleta bakarra ekartzen zuten soka batekin gorputzari lotuta gainera. Ez dut irudi hori sekula ahaztuko», ekarri du gogora Salinasek. Migratzaileak zein bertakoak 1960ko hamarkadaren bueltan hasi ziren burua altxatzen, askok eta askok Ipar Euskal Herrian aurkitu baitzuten lana. Brasil gozotegia tren geltokitik gertu dago, ataritik entzun daitezke lokomotoreen orroak eta gogoan du egunero erakusleihoaren aurretik igarotzen ziren langile ilarak. «5.000 langile Hendaia eta Baionara zihoan trenera igotzen ziren egunero», dio oraindik hunkituta.

Lana eskuratuta, etxebizitzak erosten eta gutizientzako dirua

poltsikoratzen hasi ziren irundarrak, eta, Brasilen eskaintza jendartearekin batera aldatzen joan zen. Hasierako urteetan, herritarrek barruraino sartuta zuten gosea asetzeko, kafetegian janari azkarra eskaini, eta merengezko hostopilak ziren gozogintzako izarra. Giro ekonomikoa hobetzearekin batera, berrikuntzaren alde egin eta miniaturazko gutizia gozoak egiten hasi zen.

Cuevasen eskutik, txokolategintza artea izan zitekeela ikusi eta ikasita, bere trebakuntzan sakontzeko apustua egin eta gozogintzako gunerik garrantzitsuenak ezagutu ditu Salinasek. Kanada izan zuen lehen geltoki eta Calgary hiriko City Bakery ospetsuan Fritz Painsy eta Hans Uhlman maisu gozogileekin ikasteko aukera izan zuen. «Junkalekin bonboien barnealdea egiten ikasi nuen, oso lan monotonoa da, lotan ere geratu zaitetzke bonboiak eskuz bainatzen. Kanadan, aldiz, teilatua egiten ikasi nuen, hutsak zeuden bonboiak betetzen genituen. Barrukoa eta teilatua egiten jakinda, zimenduak behar nituen», ekarri du gogora.

Ia dirurik gabe, baina ikasteko irrikaz, Paris izan zuen bigarren eskola. Astebete igarotzeko dirurik besterik ez zuen arren, goiz eta arratsaldean ondo baliatu zuen Pariseko LeNôtrek eskaintako aukera. Bonboiak formulak zirela ikasi zuen bertan. «Formulak ez daude asmatuak, ez denak behintzat, eta, horiek ezin dira irakatsi. Formulek sortzen laguntzen dute eta esperimentuen bidez iristen zara haietara». Huraxe Pariseko leziorik garrantzitsuenak.

Miniaturazko gutiziak Salinasen burmuinean dantzan diharduten formulak dira. Formula egokia topatu arte esperimentazioa du bide, eta dastamena eta ikusmena gidari

«Aitzinako txokolategiak zuten seriositasuna gal zezaten saiatu gara. Eliza modukoak ziren. Brasilen, behintzat, txokolategintza herriratzea lortu dugu, edonor sartzen da»

Hori deskubrituta lurrinak zapore bihurtzeko ahaleginean tematu da urte luzez. Tabakoarekin, garagardoarekin edota, Pirinioetako belarrarekin egiten ditu bonboiak. Esperimentatzea atsegin du, ongi daki, baina, ideia onek ez dutela zertan arrakasta izan. «Bonboi eta gozo on asko bota ditut zaborretara saltzen ez zirelako», dio penatuta.

Gozogintza lantegia laborategi bihurtu du. Goizean goizetik hasita eta atsedeen egunak gabe, bizitza eman du txokolategintzaren faktorian. Izan ere, bere buruarekin egiten ditu frogak gehienak: «Egin ahala probatzen ditut. Lantegiko eta dendako langileek ere probatzen dituzte eta denen oniritzia lortzen badu, erakusleihora doa. Hori da frogaz zailena. Asko dira bonboiak erostera etorri eta Koldoren gauza arraro horiek mesedez ez jartzeko eskatzen dutenak», dio barrez.

Arauak hausteko daudela pentsatzen duten horietakoa da Salinas eta horren lekuko tabakoz betetako bonboiak dira: «Erretzea debekatzen hasi zirenean hasi nintzen ni –dio bihurrikeriaz betetako irribarre batekin–. Lehenengo txokolate zaporea du, ondoren menta, eta, amaieran bakarrik du tabako zaporea. Dastamen papilak aztoratu egiten dira tabakoari koska eginda, sentsazio izugarria da».

Bere lanaren arrakastaren adierazgarri izan diren sariak azkar eta kopuru izugarria iritsi dira bere ibilbide osoan zehar: Trufen Dastaketako I. saria eta Praline Dastaketako I. saria Jean Marie Sibelaner Sari Nazionalen (Gasteiz, 1991); Mazapanezko Bonboiaren I. saria, Bonboi Espezialitatearen I. saria eta Estiloaren I. saria, Annecyko Nazioarteko Jaialdian (Frantzia, 1993). Urte hartan bertan honoris causa zaldun izendatu zuen Frantziako Txokolatearen Ermandadeak.

Gogoan du bereziki 1994an Armagnac Bonboiaren Jaialdian parte hartu zuteneko hura. Garai hartan bikoteak urteko oporrak baliatzen zituen lehiaketetan parte hartzeko eta orduko hartan Estatu frantseseko Mont-de-Marsango parajeetan eraku-

tsi zituzten beren abilitadeak. Gozogintzaren arloan Salinasek, eta dekorazio munduan Agirrek. «Bertako jendarteak ondo aztertu genuen eta haien arabera erakusleihen bat prestatu genuen, erabat rokoko. Apenas gasturik gabe, ausartak ginen oso. Armagnac Bonboiaren I. Saria eta aurkezpen onenaren saria irabazi genuen». 1990ko hamarkadan sariek ez zuten atsedeenik izan. Tartean Atzerriko Bonboigile Onenaren Excellence saria 1995. eta 1998. urteetan.

Salinasek badaki etxean baino maiteagoa dela atzerrian. «Inor ez da bere lurrean profeta. Gainera, sistemarekin bat ez datozen pertsona naiz eta hori ondo dakite. Beste kolore politiko batetako izango banintz xamurragoa izango litzateke bidaia, baina halakoa naiz eta ez naute jada aldatuko», dio ozen.

LEHENGUSU TXIKIA

Gozogintza gastronomiaren lehengusu txikia dela ongi daki irundarrak. Errealitate horren errua nagusia, alabaina, gozogileena euren dela dio: «Guk ez dugu jakin gure produktuak saltzen, autokritikoak izan behar dugu».

2008. urtean sukaldeko lanez gainera, ordenagailu aurrean eseri eta «Dulces caprichos» liburuak kaleratu zuen Ttarrtalo argitaletxearekin. Esperientzia «gazi-gozotzat» jo arren, sukaldaritzako liburuen Oscar sari moduan ezagutzen den Gourmand Word Cookbook Award izeneko saria irabazi zuen.

Bizitza osoa lanean eman ostean, erretiroa hartzeko garaia iritsi zaio, baina komertzio txikiaren geroak oso kezkatuta du; «multinazionalen eta txinatarraren esku geratzen ari da dena», dio hausnarketa sustatu asmoz.

Erretiroa hartuta dagoen arren, ez du atsedeenik hartzeko abagunerik hartu, jo eta su ari baita unibertsitateko sarbidea gaintzeko ahaleginean. Soziologia ikasketak egitea du helburu eta txokolategintzan bezain tematia bada, laster edukiko dugu soziologo berri bat Euskal Herrian. •

oihana.llorente@gaur8.info

SARE@N

EUROPA

Hauek dira aste honetan Europako nabigatzaileen artean arreta erakarri duten gaietako batzuk:

> SolarBox

Londresko telefono kabina gorri mitikoak berdez janzten hasi dira. Ez da kolore aldaketa soila; izan ere, eskaintzen duten zerbitzua ere aldatu da. Eguzki energiari probetxu aterata, telefono kabinetan telefono mugikorretako bateria kargatzeko aukera izango da. London School of Economicseko bi ikasle ohik sortu duten proiektuaren emaitza da. “Jada inork ez zituen kabinak erabiltzen eta kalean ez dago mugikorrak kargatzeko aukerarik”, azaldu dute.

> Selfie

Parisko Orly aireportuko fatxada guztia milaka aurpegi biltzen dituen horma irudi erraldoi batekin estali dute. Teniseko hamasei pistaren tamainakoa da, 3.200 metro koadrokoa, eta aireportutik igaro diren bidaiarietako asko agertzen dira bertan. Selfie erraldoi bat da, uda partean aireportuko arduradunek abian jarritako kanpaina baten baitan osatutakoa. Aireportuan barna egindako argazkiak dira, eta kanpainaren izena argigarria oso, «Mundu guztia da gure gonbidatu».

> Marte

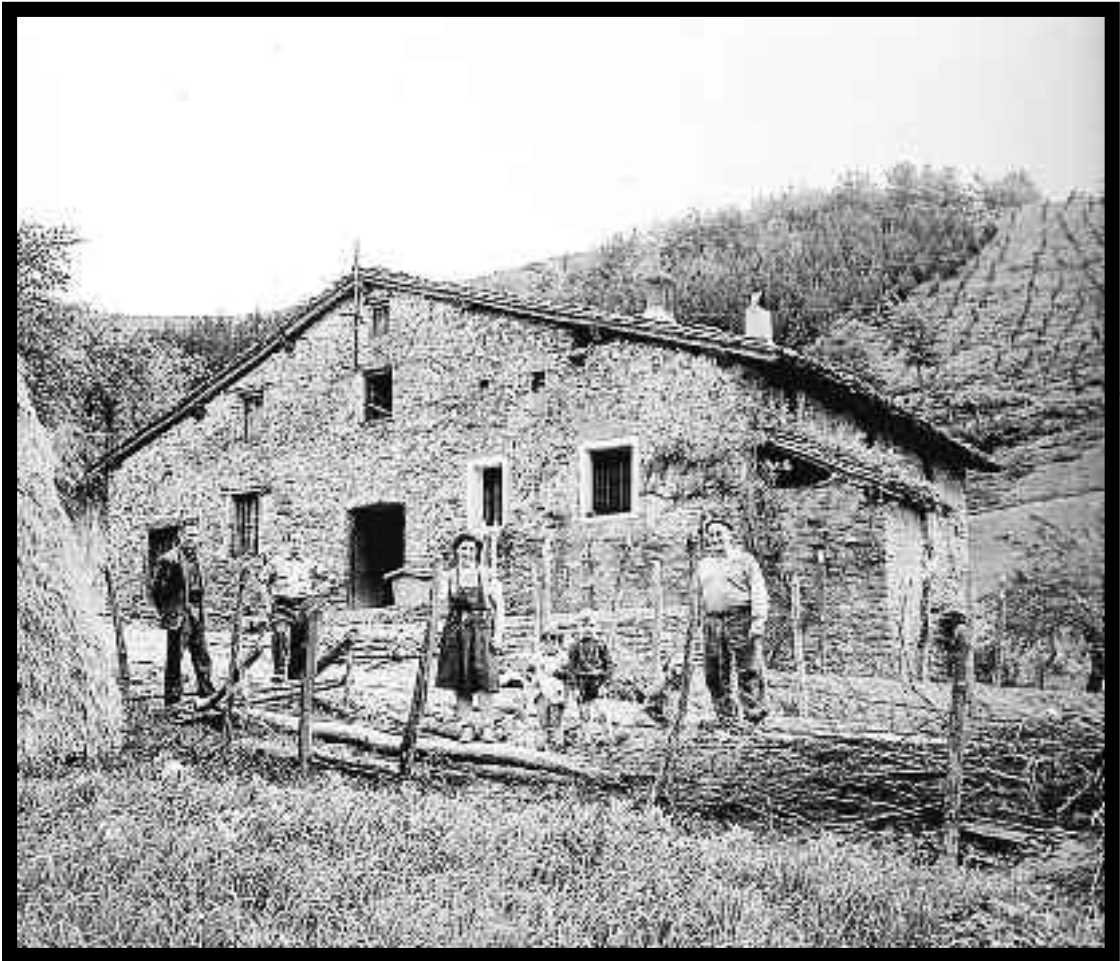
Igandean, urriaren 19an, Siding Spring kometa Marte planetaren «albotik» igaroko da. 138.000 kilometrora igaroko da, espazioko distantziei dagokionez, gertu samar, Lurraren eta Ilargiaren artean dagoen distantziaren erdia inguru. Espero da ikuskizun ederra izango dela eta horren irudi onak jasoko dituztela Marte inguruan dauden orbitadoreek. Gure Eguzki Sistemako kometa bat modu garbian jasotzeko aukera izango dela uste da. Itxaron egin beharko.

> Movitz

Movitz ez da ferry arrunt bat. Stockholmgoren uretan zarata handirik atera gabe eta CO2rik sortu gabe ibiliko da aurrerantzean. Echandia Marine enpresak eraiki du eta hiriko erdialdetik kanpoaldea dauden auzoetarako bidea egingo du. Denbora epe laburrean, hamar minutuan, kargatzen den bateria bati esker ibiliko da. Horrekin ordubeteke autonomia izatea lortuko du eta bederatzi korapiloko abiadura. Hala, ferryak 130 tona CO2 gutxiago isuriko du airera.

> Isuna

Tarragonako autobia bateko radarrak harrapatu zuen, onartutakoa baino abiadura handiagoan, eta 100 euroko isuna iritsi zitzaion etxera. Horraino, dena ohikoa. Autoaren jabea zur eta lur geratu zen isuna jarri zioten unean bere autoa garabi baten gainean zihoalako. Matxura izan zuen, garabiari deitu zion, eta garabi gainean eraman zuten autoa konpontzera. Trafikoko arduradunek «akatsa» onartu dute eta isunaren dirua bueltatuko diote jabeari.

GUREGIPUZKOA.NET

OSA-ARIZNABARRETA SENDIA, BERGARAKO IBARROLA BASERRIAN

Bergarako Ibarrola baserria, 1961. urtean. Baserriaren aurrean, etxeak: Juan Osa eta Maria Ariznabarreta senar-emazteak; Arrate eta Javier seme-alabak eta Donato aitona. Belar meta ere ageri da, egunotan gero eta nekezago ikusten dena. Etxekoan posea bikaina da eta gauza asko kontatzen ditu. Esaterako, garai batean argazki bat ateratzea gauza handia zela, arreta merezi zuena eta bizitzan gutxitan gertatzen zena. ©CC-B-ND: Indalecio OJANGUREN. GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA. GIPUZKOAKO ARTXIBO OROKORRA